

Notitie over Provinciale bonden

Paul van de Veen, voorzitter POdB/secretaris KNDB

I. De relatie tussen Provinciale Bonden en KNDB:

Tot ca. 2000 was de relatie tussen de KNDB en de regionale bonden overzichtelijk. Elke dammer was lid van een vereniging en elke vereniging was lid van een provinciale bond. Afgezien van enkele "wilde bonden" viel elke provinciale bond als een "onderbond" onder de KNDB.

Dammen als **sport** was in Nederland als een piramide georganiseerd. Elke regionale bond had een clubcompetitie en de winnaars hadden recht op promotie naar de landelijke clubcompetitie. Aan een provinciaal Persoonlijk Kampioenschap was het recht op deelname aan het Kampioenschap van Nederland verbonden. Ook volkomen vanzelfsprekend was dat de provinciale bonden voor de KNDB de contributie inden. Jaarlijks kwamen de provinciale bonden op de ALV samen om het KNDB beleid vast te stellen. Helaas, de hierboven geschetste werkelijkheid heeft nooit bestaan. De aanduiding '*provinciale bonden*' is al onjuist want de provinciale bonden hadden een geografisch bereik dat door de KNDB c.q. de Bondsraad werd vastgesteld en in de praktijk niet automatisch samen viel met de provinciegrenzen. Een voorbeeld is de opdeling van Flevoland. Verder waren deze provinciale bonden geen *onderbonden* maar zelfstandige rechtspersonen, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel, met eigen statuten, eigen historie, vaak een eigen Spel en Wedstrijdreglement.

Eind 2002, begin 2003 wijzigt de relatie KNDB - provinciale bonden ingrijpend. Op de buitengewone algemene ledenvergadering op 9 november 2002 werd besloten tot instelling van een Bondsraad. Dit omdat de klassieke ALV té veel tot stroperige besluitvorming leidde. Want elk voorstel van de KNDB moest eerst in de provincies op Algemene Leden Vergaderingen besproken worden. Passend bij de toenemende dynamiek van onze maatschappij werd –in navolging van veel andere sportbonden- de Bondsraad ingevoerd. Een ander belangrijke wijziging was de vrije inschrijving in de landelijke competitie. Een enkele provinciale bond, Overijssel, lag lange tijd dwars -want daar werd al op zaterdag gedamd- maar moest zich er uiteindelijk bij neerleggen. (Na de afscheiding van Gramsbergen)

Vanaf ca. 2000:

De invoering van een Bondsraad en invoering van vrije inschrijving in de nationale competitie had grote gevolgen voor de relatie KNDB – Provinciale Bonden. Vanaf dat moment groeiden de KNDB en de provinciale bonden steeds verder uit elkaar. Want:

- **Het competitiegebouw was doorgesneden.**
De provinciale bonden moesten opnieuw het 'bestaansrecht' van hun provinciale clubcompetities uitvinden. De provinciale clubcompetitie op zaterdag was in één keer onmogelijk geworden. In de jaren daarna raakten alle competities en toernooien los van elkaar.
- **De beleidsinvloed van de provinciale bonden verminderde sterk.**
Eerst wees de provinciale bond nog Bondsraadvertegenwoordigers aan, later kwamen daar vrij gekozen Bondsraadsleden bij en op dit moment wordt elk Bondsraadlid vrij gekozen. Elk van die veranderingen kwam op een natuurlijke wijze tot stand na discussies over de beste manier om het begrip "Bondsraad" in te vullen. Maar het resultaat was dat de provinciale bonden geen enkele formele invloed meer hebben op KNDB beleid.
- **Vragen naar de mogelijkheid van gescheiden lidmaatschap kwamen steeds vaker op.**
Want waarom moet iemand die uitsluitend provinciaal speelt tevens lid zijn van de KNDB?
En waarom moet iemand die uitsluitend landelijk speelt lid zijn van een provinciale bond?
- **De vraag naar differentiatie in contributie kwam op.**
Waarom naar landelijk contributie afdragen als men uitsluitend provinciaal speelt?
Waarom naar provinciaal afdragen als men uitsluitend landelijk speelt?
En waarom eigenlijk zouden de provinciale bonden contributies innen voor de KNDB?

Vanaf 2000 staat de relatie tussen KNDB en Provinciale bonden eigenlijk permanent ter discussie.

In 2004 stelt de KNDB aan de Provinciale Bonden voor om de Provinciale Bonden op te heffen en over te gaan op een afdelingsmodel. Dat voorstel wordt in een enquête duidelijk afgewezen.

In de statuten van 2005 is het bestaan van ‘provinciale bonden’ nog statutair verankerd.
‘De KNDB probeert haar doel te bereiken o.a. door het doen stichten van provinciale bonden. Elke bond wordt vertegenwoordigd door tenminste één bondsraadslid’.

In de statuten van 2010 komt het begrip ‘provinciale bond’ alléén nog voor mbt de invulling van de Bondsraad. Eerst bestaat de Bondsraad uitsluitend uit vertegenwoordigers van provinciale bonden, later wordt de Bondsraad gedeeltelijk aangevuld met gekozen Bondsraadsleden.

In de statuten 2019 komt het begrip van ‘provinciale bond’ helemaal niet meer voor. De Bondsraad bestaat nu volledig uit gekozen vertegenwoordigers van de Nederlandse damwereld. In het Huishoudelijk Reglement (HR) is het begrip provinciale bond nog blijven staan.

In de Bondsraadvergadering van juni 2020 is deze ‘kortsluiting’ tussen Statuten en HR opgelost. Het begrip ‘provinciale bond’ komt nu ook niet meer voor in het nieuwe HR. Ook in de wijze van contributie-inning komt de provinciale bond niet langer voor. De KNDB contributie wordt –o.a. vanwege de BTW heffing- rechtstreeks bij de verenigingen rechtstreeks geïnd. De Provinciale bonden innen hun contributie ook zelfstandig (al is er een mogelijkheid aanwezig dat de KNDB hierbij wel behulpzaam is). Omgekeerd is de relatie wel in stand gebleven. Vrijwel alle provinciale bonden hebben statutair bepaald dat al hun leden tevens lid moeten zijn van de KNDB.

Regionale samenwerkingsverbanden zijn dus autonoom opererende samenwerkingsverbanden

- met een zelfstandige juridische status, een eigen cultuur en vaak rijke historie, waarbij de oprichting vaak teruggaat tot de eerste helft van de 20^e eeuw.
- die zelf hun contributie bepalen, innen en hun eigen financiële huishouding hebben,
- die vaak eigen, van de KNDB afwijkende, statuten en reglementen (inclusief regels rond lidmaatschap, speelgerechtigdheid en wedstrijdorganisatie) hebben,
- met zelfbeslissingsrecht over eigen voortbestaan of het samengaan met andere bonden.

Maar al was deze ontwikkeling volkomen logisch, tegelijkertijd voelt dit ook onbevredigend.

In de opvatting van het KNDB bestuur vanaf 2020 is de regionale samenwerking tussen dammers en damverenigingen iets dat gekoesterd moet worden. Ledenbehoud vind plaats binnen de verenigingen en vindt regionaal plaats. Ledengroei door middel van Schooldammen en Jeugddammen vereist lokaal en regionaal kader. De KNDB kan onmogelijk plannen tot ledengroei realiseren zonder lokaal en regionaal enthousiasme.

Als één van de uitingen van deze visie is het Voorzittersoverleg (met de provinciale bonden) weer in ‘ere’ hersteld. Tussen quotes want door jaren van verwijdering is er veel verloren gegaan.

In het Huishoudelijk Reglement juni 2022 is nadrukkelijk de bepaling opgenomen dat de KNDB er naar streeft om met “Regionale Samenwerkingsverbanden” samenwerkingsafspraken te maken.

Art. 6.4. Damverenigingen hebben het recht een regionaal samenwerkingsverband (hierna: regionale bond) met andere verenigingen aan te gaan, voor het gezamenlijk organiseren van wedstrijden en andere activiteiten. De regionale bond stelt zijn eigen regels voor de verenigingen en personen die er lid van zijn.

Art. 6.5. De KNDB kan met een regionale bond afspraken maken over samenwerking, informatie-uitwisseling en wederzijdse dienstverlening, en deze vastleggen in een meerjarige overeenkomst.

II. Situatie tot voorjaar 2023:

Anno 2023 komt steeds sterker de vraag op of het huidige model nog wel levensvatbaar is. Want:

- De algehele ledendaling in de damsport treft vanzelfsprekend ook de provincies. (Overijssel vertoont 3% afname, gelijk aan het landelijk gemiddelde. Gelderland, Noord-Holland en Noord-Brabant zien zich geconfronteerd met 14 á 15 % ledendaling..)
- Het afnemen van het aantal verenigingen maakt dat onderlinge afstanden groter worden, zodat het organiseren van clubcompetities lastiger wordt met grotere reisafstanden tot gevolg.
- Afnemend kader –door de ledendaling en misschien versterkt door Corona- heeft er toe geleid dat in meerdere provinciale besturen moeilijk in te vullen vacatures bestaan. Het kan op deze manier onmogelijk lang doorgaan, dan komen een aantal provincies zonder bestuur te zitten hetgeen de facto hun opheffing betekent.

Deze problemen raken niet alle provinciale bonden in dezelfde mate. Zo zal een bond waar veel wordt georganiseerd eerder en meer last hebben van bestuurlijke vacatures dan een bond met weinig activiteiten. Een geografisch grote bond zal meer moeilijkheden ondervinden bij het organiseren van een clubcompetitie dan een geografisch kleine bond.

Dat maakt een uniforme herziening van de relatie KNDB- Provinciale Bonden bijzonder lastig.

Zonder een gedeeld ervaren gemeenschappelijk probleem kan er ook moeilijk één oplossing zijn.

Het probleem is dus dat voor de KNDB de regionale samenwerking van groot belang is. De KNDB kan onmogelijk tot ledengroei komen zonder lokaal en regionaal enthousiasme.

Tegelijkertijd, een uniforme oplossing voor de relatie KNDB – Provinciale Bonden is er niet.

De KNDB kan alleen iets in de relatie wijzigen indien de Provinciale Bonden dat zélf willen want het blijven uiteindelijk autonoom opererende samenwerkingsverbanden.

Dat is het dilemma dat al vanaf 2000 speelt.

III. Situatie vanaf voorjaar 2023:

In het voorjaar 2023 vraagt het bestuur van Overijssel het KNDB bestuur om hulp. Men ervaart ernstige problemen met de bestuurlijke continuïteit, met name bij de “essentiële” bestuursfuncties voorzitter, secretaris en penningmeester. Die problemen zijn zo ernstig dat er gedacht wordt aan een voorstel op de aanstaande ALV tot opheffing van de PODB!
Dat zou erg droevig zijn want behalve een rijke historie is de PODB ook een damprovincie van betekenis.

Qua ledenaantal:

Qua ledenaantal is Overijssel met 374 senioren en 21 verenigingen één van de grootste provinciale bonden. In ledenaantal hebben alleen Gelderland (586) en Zuid-Holland (409) meer leden. Qua aantal verenigingen staat Overijssel na Gelderland (25) op de 2e plaats.

Qua activiteiten:

Overijssel kent een levendig aanbod van activiteiten:

- Een Provinciale Clubcompetitie met 16 viertallen in de Hoofdklasse en 22 viertallen in de 1e klasse.
- Een jaarlijks georganiseerd Provinciaal Kampioenschap (niet door de PODB zelf maar door Witte van Moort georganiseerd.) In 2023 kent dit PK een Hoofdklasse en een 2e klasse.
- Jaarlijks 5 tot 8 Damdagen, onder auspiciën van de PODB lokaal georganiseerd. Damdagen zijn één-dags toernooien waar op sterkte wordt ingedeeld in groepen van 4 spelers.
- Jaarlijks wordt het sneldamkampioenschap van Overijssel (het Anton Jurg Toernooi) gespeeld. Dat wordt de laatste paar jaar rechtstreeks vanuit het bestuur georganiseerd.
- Er zijn een aantal PODB Cups voor de jeugd, (steeds vaker samen met de DDB georganiseerd)
- Er zijn Schoolkamkampioenschappen
- Er is een Persoonlijk Kampioenschap voor de Jeugd.

Enkele opmerkingen bij deze activiteiten:

- De laatste paar jaar staan de activiteiten voor de jeugd onder druk. Overijssel telt geen welpen, geen junioren, 7 pupillen en 6 aspiranten.
- Ook de Provinciale Clubcompetitie staat onder druk (door de ledendaling). Flexibiliteit zal nodig zijn om de clubcompetitie in stand te houden. Overijssel is geografisch gesproken vrij groot. Enschede - Zwartsluis is 100 km. Een indeling in b.v. Oost en West zal al snel nodig zijn.
- Veel toernooien zijn succesvol doordat er een actief beleid qua PR wordt gevoerd. Er zijn posters, er is een website, leden worden vaak direct uitgenodigd.

Qua bestuurlijke situatie:

Ondanks herhaalde pogingen is het in de afgelopen 2 jaar niet gelukt een voorzitter te vinden. Ook is het ondanks herhaalde pogingen niet gelukt om een penningmeester te vinden. Die functie is al geruime tijd vacant en dat heeft geleid tot de onwenselijke dubbelfunctie voorzitter-penningmeester. Nu de voormalige secretaris de functie van Jeugdleider gaat vervullen is ook daar een vacature. Wat blijft zijn (straks) de jeugdleider, de competitieleider en de Algemeen Adjunct.

Er zijn door het PODB bestuur een aantal oplossingsrichtingen onderzocht.

- Op het Voorzittersoverleg april 2023 is de bestuurlijke situatie besproken. Het bestuur heeft in dat overleg voorgelegd dat indien er geen kandidaten komen er niets anders rest dan op de ledenvergadering van 2 juni 2023 het voorstel in te dienen de PODB op te heffen. Hoewel alle aanwezigen de ernst van de problematiek onderkennen levert deze aankondiging geen kandidaten op.
- Het voorstel om de PODB op te heffen levert wel de suggestie op of de PODB niet op één of andere manier "*op zou kunnen gaan*" in de KNDB. Die mogelijkheid werd eerder al in 2018 besproken op een voorzittersoverleg. Een aantal verenigingen gaf toen aan dat het enkel om historische redenen in stand houden van de PODB niet zinvol was. Opgaan in een groter verband was bespreekbaar mits er aandacht blijft bestaan voor regionale eigenheid. Er werd toen zelfs geopperd om landelijk naar acht districten over te gaan. Ook uit 2018 dateren de contacten met Drenthe en Gelderland over samenwerking. Beide provincies waren toen weinig enthousiast over samengaan.
- Als antwoord op de kwetsbaarheid van provinciale bonden was door de KNDB al eind 2022 de mogelijkheid geboden om de facturatie van provinciale contributies vanaf 01-01-2023 door de KNDB te laten uitvoeren. Ook de rechtstreekse inning van de KNDB contributies is deels ingegeven door de overweging dat dat druk op de provinciale penningmeesters wegneemt.
- De PODB heeft in het najaar 2022 voorgesteld aan de Noord-Oostelijke provinciale bonden Groningen, Friesland, Drenthe en Gelderland om tot bestuurlijke samenwerking te komen als oplossing voor tekort aan bestuurlijk kader. De concrete 1^e stap die werd voorgesteld was het gezamenlijk inschakelen van een administratiekantoor. Helaas was de reactie dat samenwerking ihkv activiteiten denkbaar was maar bestuurlijke samenwerking werd stellig afgewezen.

Omdat geen van deze pogingen om tot een oplossing te komen enig succes heeft gehad wil de PODB graag dat "*op gaan*" in de KNDB verder onderzoeken.

Een onderzoeksvorstel

Paul van de Veen, voorzitter POdB/secretaris KNDB

Aangezien de relatie KNDB-Provinciale Bonden een dilemma is kan de KNDB er beter geen energie in steken om dat in één keer te willen oplossen voor álle provinciale bonden.

Dat lukte in het verleden niet, dat lukt nu ook niet. De verschillen zijn daarvoor te groot.

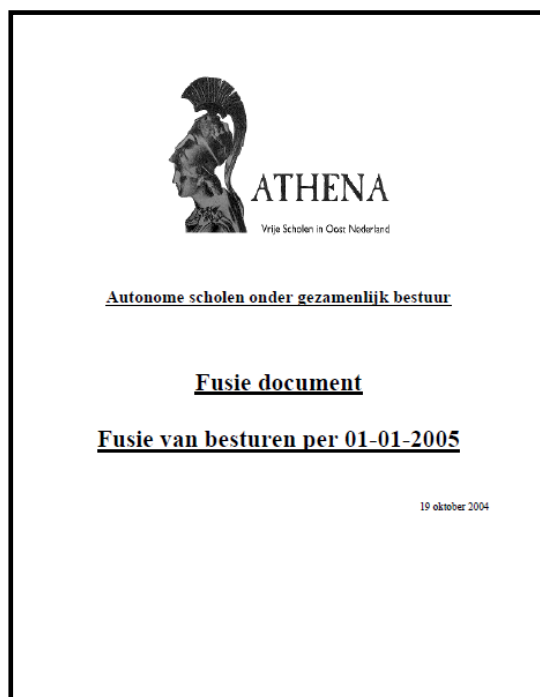
Tegelijkertijd, het mogelijk "omvallen" van de POdB als één van de grootste damprovincies van Nederland staat haaks op de KNDB visie dat regionale samenwerkingsverbanden van groot belang zijn. De moeite waard om te onderzoeken wat er mogelijk is om dit scenario te voorkomen.

Iets onderzoeken betekent een experiment opzetten, iets uitproberen en er ervaring mee opdoen, evalueren, misschien bijstellen, en dán pas iets definitiefs besluiten.

Het hier volgende is geschreven vanuit mijn achtergrond als bestuurder in het Primair Onderwijs.

Vanaf 1997 tot 2005 was ik daar intensief bij betrokken. Aanvankelijk als schoolbestuurder van een enkele school. Die was te klein om te kunnen overleven. Daarom werd samenwerking gezocht met 2 andere scholen. Net als bij damprovincies speelden emoties als verlies van eigenheid en naam in dat proces een grote rol. Een scholenfusie waarbij de 3 scholen in één organisatie zouden opgaan was ondenkbaar. Ik heb de scholen in het jaar 2000 onder één bovenschools gezag gebracht door een zogenaamde "Bestuurlijke fusie". Daarin bleven de 3 scholen bestaan elk onder hun eigen naam maar kwam de leiding over de scholen bij een bovenschoolse leiding te liggen. Die samenwerking werd voor één jaar aangegaan en daarna geëvalueerd. Elke school kreeg een ouderraad en een schoolcoördinator.

Het was bestuurlijk een groot succes. Verlost van bestuurlijke verantwoordelijkheid bloeiden de 3 scholen op. De vrijwilligers konden gaan doen waar ze goed in waren namelijk het lokale schoolleven kleur en invulling geven. Binnen het jaar klopten scholen uit Winterswijk en Doetinchem aan, Deventer en Arnhem volgden snel. In 2004 was die bovenschoolse structuur zó vanzelfsprekend geworden dat er een bestuurlijke fusie werd aangegaan. Het daarvoor opgestelde fusiedocument had 130 pagina's... (Er waren bijna 100 werknemers)

Het idee bleek levensbaar. Anno 2023 is "Vrijescholen Athena" een stichting die vijftien vrijescholen in Noord, Oost en Midden Nederland vertegenwoordigt.

Onderzoeksvorstel:

Mijn voorstel is om bij wijze van experiment over te gaan tot een bestuurlijke samenwerking via een Bestuursovereenkomst. Een dergelijke wijze van samenwerking is heel gebruikelijk. Op internet zijn "Modellen Bestuursovereenkomst" te vinden. Natuurlijk maakt het veel uit of het gelijkwaardige scholen of gemeentes betreft of ongelijke partijen waar hier sprake van is. Een Bestuursovereenkomst heeft de volgende structuur.

De ondergetekenden:

....

Overwegende dat:

....

Artikel 1. Doel

Het doel van deze overeenkomst is om afspraken vast te leggen over samenwerking, rollen, belangen en verantwoordelijkheden ...

Artikel 2 Belangen

Partijen onderkennen de volgende belangen van elkaar.

Artikel 3. Afspraken

Artikel 4. Bijzondere bepalingen

In alle gevallen waarin deze overeenkomst niet voorziet, treden de deelnemers met elkaar in overleg.

Artikel 5. Ingang en beëindiging

Deze bestuursovereenkomst is van kracht na ondertekening door

Deze bestuursovereenkomst wordt aangegaan voor een bepaalde tijd namelijk

Aldus door partijen voor akkoord ondertekend

Ik stel globaal de volgende inhoud voor: (De precieze inhoud is onderdeel van de onderzoeksfase)

De besturen van KNDB en PODB komen overeen voor de duur van één jaar het volgende overeen:

I. De besturen van KNDB en PODB komen overeen dat voor de duur van de overeenkomst de volledige bestuurlijke verantwoordelijkheid wordt overgedragen aan het KNDB bestuur.

Toelichting:

Dit lost namelijk de essentie van het PODB probleem op. De activiteiten zijn het probleem niet, het bestaansrecht is het probleem niet, maar niemand is bereid en/of in staat invulling te geven aan de bestuurlijke verantwoordelijkheid die een organisatie intern én extern moet hebben.

II. Daarvoor neemt de ALV van de PODB een besluit.

Toelichting:

Het moet een besluit zijn waar alle verenigingen achter staan. De legitimiteit van het KNDB bestuur moet erkend zijn.

Voor de KNDB is het eenvoudig. Op grond van art. 6.5. van het HR mag de KNDB met een regionale bond afspraken maken over samenwerking, informatie-uitwisseling en wederzijdse dienstverlening, en deze vastleggen in een meerjarige overeenkomst.

III. De KNDB neemt op geen enkele wijze deel aan de organisatie van activiteiten in Overijssel.

- Het KNDB bestuur mandateert de verantwoordelijkheid voor de PODB-toernooien en competities volledig aan de Overijsselse verenigingen.
- Er wordt een Overijsselse coördinator aangewezen die de wedstrijdleader, jeugdleader en de PK organisator –voor zover nodig- aanstuurt.
- Het wegvallen van een wedstrijdleader of jeugdleader is een probleem voor de Overijsselse coördinator, níet voor het KNDB bestuur.
- Het wegvallen van de Overijsselse coördinator is een probleem van de Overijsselse verenigingen die een ander zullen moeten aanwijzen.
- Het KNDB bestuur mengt zich niet in Overijsselse aangelegenheden maar vult uitsluitend de bestuurlijke verantwoordelijkheid in.

IV. De KNDB wijst iemand in het bestuur aan die “Overijssel” als portefeuille heeft.

Toelichting:

Dit bestuurslid neemt deel aan het jaarlijkse voorzittersoverleg en is bekend met wat er speelt.

V. De financiële middelen van de PODB vallen voor de duur van de overeenkomst onder verantwoordelijkheid van de KNDB.

- De financiële administratie van de PODB wordt gevoerd door de KNDB. Dat zal worden gedaan op de meest eenvoudige en efficiënte manier, vermoedelijk het voortzetten van de huidige systematiek.
- De bestaande PODB rekeningen blijven gewoon bestaan en in gebruik.
- Met de Overijsselse coördinator wordt een budgetplafond voor de toernooien en competities afgesproken. Binnen dat plafond wordt elke uitgave gedekt.
- Voor het factureren van de provinciale contributie maakt Overijssel gebruik van de mogelijkheid waarin de KNDB de facturen opmaakt en verstuurt.
- De provinciale contributie wordt niet gewijzigd. Leden van de PODB betalen net als nu voor hun KNDB lidmaatschap én voor hun PODB lidmaatschap.
- Aan de verplichting om lid te zijn van én de KNDB én de PODB verandert niets.
- De KNDB verplicht zich om uit de financiële middelen van de PODB slechts uitgaven te doen indien rechtstreeks verbonden aan Overijsselse activiteiten.
- De KNDB mag geen PODB middelen vervreemden.
- De KNDB verplicht zich om mogelijke inkomsten uit rente, giften, contributie uitsluitend aan te wenden voor Overijsselse activiteiten en ook uitsluitend te boeken op de PODB rekeningen.
- De KNDB mag binnen acceptabele grenzen de PODB middelen belasten voor de uitgevoerde financieel-administratieve werkzaamheden.
- De regiocoördinator heeft inzage recht in de financiële administratie voor zover het de PODB betreft, de KNDB heeft een informatieplicht t.a.v. die administratie.
- De KNDB legt uitsluitend aan de Bondsraad verantwoording af.

VI. Praktisch verandert er voor de duur van de overeenkomst niets.

- De aanduiding "PODB" blijft ongewijzigd.
- De website blijft ongewijzigd.
- Het rekeningnummer blijft ongewijzigd.
- Het statutaire vestigingsadres blijft ongewijzigd.
- Het correspondentieadres wordt dat van de Overijsselse coördinator.

VII. Na afloop van de overeenkomst evalueren zowel de ALV van de PODB als het KNDB bestuur het verloop van de overeenkomst. Het staat beide partijen volledig vrij om te beslissen de overeenkomst niet te verlengen.

VIII. Uitvoering en inhoud van de overeenkomst zijn onderhevig aan het Nederlands recht.

Ná afloop van de overeenkomst:

Er zijn verschillende scenario's denkbaar na afloop van de overeenkomst:

- A. De KNDB besluit dat zij de overeenkomst niet wil voortzetten en geeft de haar gegeven verantwoordelijkheden en bevoegdheden zonder discussie terug.
- B. De PODB besluit dat zij de overeenkomst niet wil voortzetten en neemt de gegeven verantwoordelijkheden en bevoegdheden zonder discussie terug.
- C. De PODB wil verlengen. Misschien hebben zich zelfs binnen het jaar andere provinciale bonden gemeld voor een vergelijkbare constructie.
Het is dan aan de KNDB om te gaan onderzoeken of er al mogelijkheden zijn voor een meer definitieve vorm van samenwerking. De overeenkomst wordt niet automatisch verlengd.